

КОРОТКЕ РЕЗЮМЕ ЗВІТУ

**ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ УРЯДОВОЇ
УПОВНОВАЖЕНОЇ З ПИТАНЬ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА АПАРАТУ УРЯДОВОЇ УПОВНОВАЖЕНОЇ
НА ПРОСУВАННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ В УКРАЇНІ
(2018-2025 РОКИ)**

Підготовлено Open Space
Works Ukraine на замовлення
Українського Жіночого Фонду

Лютий 2026 року

ЗМІСТ

4	Вступ
5	Методологія оцінювання
6	Контекст
7	Основні результати оцінювання
7	Завдання 1. Сприяння забезпеченню реалізації єдиної державної політики рівних прав та можливостей жінок і чоловіків
7	12 ключових змін в гендерній політиці завдяки впливу Урядової уповноваженої
9	Комунікаційний вимір реалізації єдиної державної гендерної політики
10	Розвиток гендерних компетенцій як умова реалізації єдиної державної політики
11	Ключові виклики реалізації Завдання 1
12	Пріоритетні напрями реалізації Завдання 1
13	Завдання 2. Участь відповідно до компетенції у координації роботи міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків
13	Ключові висновки щодо реалізації Завдання 2
14	Ключові виклики реалізації Завдання 2
14	Пріоритетні напрями реалізації Завдання 2

15	Завдання 3. Проведення моніторингу щодо врахування Кабінетом Міністрів України принципу гендерної рівності під час прийняття нормативно-правових актів
15	Основні висновки щодо реалізації Завдання 3
16	Ключові виклики реалізації Завдання 3
16	Пріоритетні напрями реалізації Завдання 3
17	Завдання 4. Участь у здійсненні Прем'єр-міністром України представництва Кабінету Міністрів України у міжнародних зустрічах і форумах
17	Основні висновки щодо реалізації Завдання 4
18	Ключові виклики реалізації Завдання 4
18	Пріоритетні напрями реалізації Завдання 4
19	Завдання 5. Співпраця та взаємодія з громадянським суспільством з питань щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства
19	Основні висновки щодо реалізації Завдання 5
20	Ключові виклики реалізації завдання 5
20	Пріоритетні напрями реалізації Завдання 5

ВСТУП

Цей документ є коротким викладом основних висновків оцінювання впливу діяльності Урядової уповноваженої з питань гендерної політики та її Апарату на розвиток державної гендерної політики в Україні у 2018–2025 роках.

Оцінювання проводилося у період з листопада 2025 року по січень 2026 року компанією **Open Space Works Ukraine** на замовлення **Українського Жіночого Фонду**.

Команда оцінювання: Наталя Гарасівка, Ольга Жукова, Саша Целіщева, адміністративна підтримка Світлана Зуєва, Мар'яна Завійська.

Метою оцінювання є комплексний аналіз змін, що відбулися у сфері державної гендерної політики протягом 2018–2025 років за впливу Урядової уповноваженої та Апарату. Особливу увагу приділено аналізу викликів у впровадженні державної гендерної політики на основі інтерв'ю зі стейкхолдерами, а також формулюванню пріоритетів і рекомендацій, які можуть бути враховані у подальшій діяльності інституції в наступні роки.

Висловлюємо щире подяку респонденткам і респондентам за відкритість, довіру та час, приділений участі в дослідженні. Дякуємо Апарату Урядової уповноваженої за надання необхідних документів та зацікавленість у практичному вимірі результатів оцінювання.

Окрема подяка Українському Жіночому Фонду та особисто Наталі Карбовській за підтримку цього дослідження та багаторічну роботу з просування гендерної рівності в Україні.

Ця публікація стала можлива завдяки підтримці Уряду Великої Британії, наданої через Міністерство закордонних справ, у справах Співдружності та розвитку Великої Британії в межах проєкту «Жінки. Мир. Безпека: діємо разом», що реалізується Українським Жіночим Фондом. Інформація, що представлена в публікації, не завжди відображає погляди Уряду Великої Британії та/або Урядової уповноваженої з питань гендерної політики чи Українського Жіночого Фонду.

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання впливу здійснювалося з використанням якісних методів збору та аналізу даних (аналізу нормативно-правових актів, стратегічних документів, звітів і комунікаційних матеріалів органів державної влади та проведення і аналіз 33-ьох напівструктурованих інтерв'ю з представниками та представницями центральних, регіональних і місцевих органів державної влади, парламенту, громадянського суспільства, партнерів з розвитку, а також радницями та радниками з питань забезпечення рівних прав та можливостей чоловіків та жінок.

З огляду на те, що це **перше системне оцінювання впливу діяльності Урядової уповноваженої**, команда застосувала підхід Most Significant Change (метод найбільш суттєвих змін). Це дозволило ідентифікувати ключові трансформаційні зрушення у державній гендерній політиці, інституційних механізмах та практиках їх реалізації. Аналітична рамка оцінювання ґрунтується на Законі України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» та Положенні про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики, що визначає мандат, функції та завдання Урядової уповноваженої. Оцінювання структуровано згідно з п'ятьма основними завданнями, які вказані у Положенні.

Оцінювання поєднало функції підзвітності та навчання (accountability and learning) і мало чіткий фокус на аналізі сприйняття впливу діяльності інституції з боку ключових стейкхолдерів. Це дозволило зафіксувати формальні результати, а також проаналізувати, як ці результати інтерпретуються партнерами, залученими до формування та реалізації державної гендерної політики.

Важливо зазначити, що **це оцінювання не є звітом про діяльність Урядової уповноваженої з питань гендерної політики та Апарату** і не має на меті представити повний перелік заходів, ініціатив або партнерств за 2018–2025 роки. Оскільки дослідження спиралося на якісні методи та думки респондентів, можливості для кількісних узагальнень були обмежені. Відсутність чітких базових індикаторів на старті ускладнила простеження прямих причинно-наслідкових зв'язків між діями та зафіксованими змінами. Частина висновків базується на експертних оцінках стейкхолдерів, що передбачає певний рівень суб'єктивності. Через масштаб партнерської мережі та стислі часові рамки не всі формати взаємодії були охоплені. Нарешті, вплив на рівні кінцевих бенефіціарів залишився поза межами цього оцінювання і потребує окремого дослідження.

КОНТЕКСТ

Оцінювання впливу діяльності Урядової уповноваженої з питань гендерної політики охоплює 2018–2025 роки — період глибоких нормативних, стратегічних та безпекових трансформацій в Україні. За цей час змінювалися не лише інструменти реалізації гендерної політики, а й її зміст, пріоритети та місце в системі державного управління: від переважно тематично окресленої моделі — до інтегрованої, міжсекторальної рамки, що формується в умовах повномасштабної війни та євроінтеграційних зобов'язань.

Конституційною основою гендерної політики в Україні залишається стаття 24 Конституції, а розвиток політики спирається на спеціалізоване законодавство та міжнародні зобов'язання (CEDAW, Пекінську платформу дій, порядок денний «Жінки, мир, безпека»).

Ратифікація Стамбульської конвенції (чинна для України з 2022 року) та ухвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року (Державна стратегія), яка закріпила гендерний мейнстрімінг як обов'язковий підхід і посилила орієнтацію на інтерсекційність та оцінку впливу рішень – є основними стратегічними поступами у сфері забезпечення гендерної рівності за період оцінки. Упродовж аналізованого періоду гендерна інтеграція поступово закріплюється як наскрізний принцип формування політики, поширюючись на соціальну, економічну, освітню, інформаційну сфери, на систему правосуддя, сектор безпеки й оборони та інші сфери. Паралельно розвиваються секторальні стратегії й методичні документи, інструменти гендерно орієнтованого бюджетування та механізми підтримки поєднання сімейних і професійних обов'язків.

Повномасштабне вторгнення стало визначальним чинником зміщення тематичних пріоритетів: посилюється фокус на сексуальному насильстві, пов'язаному з конфліктом, порядку денному Резолюції Ради Безпеки ООН 1325, гендерно чутливому відновленні та участі жінок у прийнятті рішень у сферах безпеки й відбудови. Таким чином, гендерна політика еволюціонувала від реагування на окремі проблеми до системної інтеграції гендерного підходу в ключові державні процеси. В цьому контексті, діяльність Урядової уповноваженої та Апарату стейкхолдери характеризують як проактивну: з ініціюванням змін, інтеграцією гендерного компоненту в нормативні документи та забезпеченням міжвідомчої координації.

ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНЮВАННЯ

ЗАВДАННЯ 1.

СПРИЯННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

Упродовж 2018–2025 років діяльність Урядової уповноваженої з питань гендерної політики сприяла помітним зрушенням у нормативній базі, інституційній спроможності та публічному дискурсі. Нижче представлено ключові результати, виклики та пріоритети подальшого розвитку за трьома взаємопов'язаними вимірами: реалізацією єдиної державної гендерної політики, її комунікаційним забезпеченням та розвитком гендерних компетенцій.

12 КЛЮЧОВИХ ЗМІН В ГЕНДЕРНІЙ ПОЛІТИЦІ ЗАВДЯКИ ВПЛИВУ УРЯДОВОЇ УПОВНОВАЖЕНОЇ

За оцінками стейкхолдерів, діяльність Урядової уповноваженої сприяла системним зрушенням у десяти ключових сферах: від нормалізації гендерної тематики в публічному дискурсі до формування нових інституційних механізмів і практик.

- 01** | **Актуалізація гендерної політики в управлінському та публічному дискурсі.** Відбувся зсув від маргіналізації теми до легітимації базових понять і інструментів серед ширшого кола акторів. Додатковий маркер — поширення гендерно чутливої мови та фемінітивів у публічній риторичі посадовців.
- 02** | **Ухвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року** зумовило необхідність формування та реалізації єдиної державної політики, спрямованої на досягнення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства.
- 03** | **Становлення дієвого інституційного механізму забезпечення рівних прав жінок та чоловіків як механізму державної політики.** У 2018–2025 роках вибудовано підходи, процеси й формати взаємодії з ЦОВВ, ОВА, громадянським суспільством і партнерами з розвитку. Інституція сприймається як реальний управлінський і політичний важіль, що підсилює легітимність гендерної тематики, зокрема на місцевому рівні.
- 04** | **Системне зміцнення нормативно-правової рамки та інструментів імплементації.** Акцент змістився від поодиноких документів до більш цілісної системи стратегій, програм, планів дій і методичних матеріалів. Важлива риса — партисипативність і орієнтація на людиноцентричний підхід у процесах розробки політик.

- 05 Ратифікація Стамбульської конвенції як знакова зміна правової рамки.** Подію пов'язують із наявністю інституції та її координаційно-адвокаційною роллю у взаємодії з громадянським суспільством і міжнародними партнерами.
- 06 Національний план дій “1325” як прикладна рамка політики та координації з посиленням локальним виміром.** Відбувся перехід від рамковості до більш інструментальної логіки (індикатори, координація, ширше залучення ОМС та ОГС). Після 2022 року підхід адаптовано до воєнних реалій, розширено цільові групи й теми (перехідне правосуддя, відновлення, стійкість).
- 07**
- Протидія насильству за ознакою статі як один із найбільш інституційно структурованих напрямів.** Поряд із посиленням нормативної бази та розвитком мережі спеціалізованих служб зберігаються системні прогалини: недостатність комплексних послуг, особливо в сільській місцевості; дефіцит фахівців і високі ризики професійного вигорання.
- 08 Швидке формування політики реагування на СНПК та запуск міжвідомчої архітектури підтримки постраждалих.** Відзначаються скоординованість реагування (включно з міжнародною підзвітністю), робота Міжвідомчої групи та ухвалення у 2024 році спеціального законодавства щодо статусу постраждалих, проміжних репарацій і обліку шкоди. Окремо підкреслюється міжнародна адвокація людиноцентричного підходу та залучення постраждалих до міжнародних процесів.
- 09 Гендерно чутливе відновлення як нова практична рамка державної політики.** Сформовано спільну мову й набір інструментів для інтеграції гендерного підходу у відновлення. Інституційні опори: Платформа гендерного мейнстримінгу та інклюзії у відновленні, Консультативна панель громадянського суспільства, документ «10 блоків гендерно інклюзивного відновлення», міжнародний Альянс гендерно чутливого та інклюзивного відновлення України (URC 2024).
- 10 Утвердження гендерних аудитів і аудитів безпеки територій як управлінської практики.** Ключовий зсув — перехід від разових заходів до циклічних повторних аудитів і відстеження динаміки змін.
- 11 Посилення залучення громадянського суспільства та видимості жіночого руху.** Взаємодія еволюціонувала від формальних консультацій до змістовної участі ОГС у формуванні та реалізації політик. Партнерський стиль взаємодії розглядається як помітна інституційна практика, що підсилює якість рішень і суспільну легітимність політики.
- 12 Активізація діяльності партнерів з розвитку у сфері просування гендерної рівності, зокрема їх системне залучення до реалізації порядку денного «Жінки, мир, безпека» (НПД 1325), підтримки проєктів протидії та реагування на СНПК, надання допомоги постраждалим і посилення спроможності громадянського суспільства.**

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ЩОДО КОМУНІКАЦІЙНОГО ВИМІРУ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Комунікаційна складова у 2018–2025 роках поєднує якісні зрушення та структурні обмеження. Відбулася поступова нормалізація гендерної тематики в управлінському дискурсі, зросла чутливість регіональних медіа, розвинулися змістовні публічні формати (видання, конференції, тематичні кампанії), створено офіційні інформаційні ресурси. Водночас відсутність цілісної довгострокової стратегії, слабка інтеграція в загальнонаціональні медіа та персоналізація інформування обмежують масштаб і сталість суспільного впливу.

- 01** **Поступова актуалізація гендерної тематики в публічному дискурсі.** Респонденти/ки фіксують зростання гендерної чутливості у регіональних і місцевих медіа, ширше використання фемінітивів та зменшення відверто сексистського контенту. Ці зміни пов'язуються з поєднанням державної політики, активності громадянського сектору та євроінтеграційних процесів.
- 02** **Активна персональна присутність та увага Урядової уповноваженої до різноманітних тематичних сфер.** Стратегія «широкої присутності» у різних секторах виконує сигнальну функцію, коли гендерна тематика легітимізується як частина державного порядку денного.
- 03** **Створення інформаційних ресурсів.** Запуск розділу «Гендерна рівність» на сайті КМУ та функціонування тематичних онлайн-платформ (зокрема у сфері «Жінки, мир, безпека») стали важливими кроками інституціоналізації комунікації. Водночас ці ресурси залишаються переважно орієнтованими на фахову аудиторію й не перетворилися на інструмент масової комунікації.
- 04** **Видання, методичні матеріали та публічні презентації як ефективний формат комунікації складних тем.** Видання книг і методичних матеріалів, особливо у сфері СНПК, оцінюється як один із найбільш змістовних і сталих каналів комунікації. Вони сприяють формуванню спільного розуміння складних питань і створюють практичні «точки входу» для регіональної роботи.
- 05** **Тематичні інформаційні кампанії та координація довкола пам'ятних дат.** Окремі кампанії (зокрема до Міжнародного дня протидії СНПК) забезпечували узгодженість меседжів та координацію органів влади. Однак їхній подієвий характер обмежує довгостроковий комунікаційний ефект.
- 06** **Фрагментарність та обмежена інтеграція у загальнодержавні комунікаційні стратегії.** Попри позитивні зрушення, національна комунікація залишається несистемною. Видимість теми у загальнонаціональних медіа є обмеженою, а доступ до інформації часто залежить від індивідуальної зацікавленості.

- 07** **Персоналізація інформування та недостатня інституційна сталість каналів.** Основним джерелом інформації для багатьох стейкхолдерів є соціальні мережі Урядової уповноваженої. Це забезпечує оперативність, але водночас посилює персоналізацію комунікації та ускладнює системний доступ до інформації. Відзначається потреба у регулярній, структурованій публічній звітності.
- 08** **Звуження зовнішніх медіа-майданчиків.** Скорочення активності спеціалізованих гендерних медіа (зокрема через зменшення донорського фінансування) звузило простір для регулярного публічного пояснення державної позиції, що додатково концентрує комунікацію у вузьких каналах.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ЩОДО СФЕРИ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

У 2018–2025 роках розвиток гендерних компетенцій трансформувалася від окремих навчальних ініціатив до більш системної моделі, що поєднує концептуальну рамку, масштабування навчання та науково-методичний супровід. Гендерна компетентність поступово інтегрується як складова професійного стандарту державної служби та місцевого самоврядування, зокрема через Вищу школу публічного управління, регіональні центри підвищення кваліфікації та заклади вищої освіти. Серед суттєвих результатів — значний обсяг можливостей навчання, а також розвиток методичної бази, частина якої отримала інституційне закріплення як обов'язкова до застосування.

- 01** **Масштабування навчання та кількісне охоплення.** Суттєво зросли обсяги навчання державних службовців за ключовими напрямками гендерної політики, включно з порядком денним «Жінки, мир, безпека», протидією домашньому / гендерно зумовленому насильству та СНПК. Це свідчить про інституціалізацію теми у системі підвищення кваліфікації.
- 02** **Системний розвиток методичної та навчальної бази.** Сформовано широку базу досліджень, аналітичних матеріалів, посібників і програм за ключовими напрямками політики, частина з яких отримала інституційне закріплення. Це створює підґрунтя для сталого розвитку компетенцій.
- 03** **Формальний та дистанційний характер значної частини навчань.** Попри високе охоплення, значна частина навчання відбувається онлайн і має формальний характер, що обмежує глибину засвоєння та практичне застосування знань.
- 04** **Слабке залучення керівного рівня до можливостей підвищення гендерних компетентностей, особливо офлайн.** Навчання не є системно обов'язковим для осіб із управлінськими повноваженнями, що звужує стратегічну інтеграцію гендерного підходу у процеси прийняття рішень.

КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 1

- 01 **Ризик «відкату»** через недостатню інституціоналізацію напрацьованих рішень.
- 02 **Обмежене розуміння інструментів** (особливо гендерного мейнстримінгу) і слабка практична імплементація навіть за формальної підтримки.
- 03 **Обмежений доступ до інформації та даних**, недостатня прозорість на регіональному рівні; дефіцит гендерно дезагрегованих даних (зокрема в секторі безпеки й оборони), що створює розрив між деклараціями і практикою.
- 04 **Нестача бюджетного фінансування**, відсутність цільових бюджетних програм, залежність від донорських/проєктних ресурсів; проблема «атрибуції» внеску (коли релевантні заходи не враховуються як частина виконання НПД 1325/гендерних зобов'язань).
- 05 **Обмежена спроможність і перевантаження Апарату:** диспропорція між широтою мандату і ресурсами; слабка формалізація внутрішніх процедур і координації; ризики для інституційної пам'яті та партнерств.
- 06 **Висока залежність інституції від персоналії** (лідерство, зв'язки, експертиза) і ризики для спадковості при кадрових змінах.
- 07 **Фрагментарність і персоналізація державної комунікації, низька видимість у масових каналах.**
- 08 **Бар'єри розвитку гендерних компетенцій:** Попри масштабування навчання, зберігаються системні обмеження: формальний характер участі (особливо в онлайн-форматі), поверхневність засвоєння знань та складність їх практичного застосування. Додатковими факторами є плінність кадрів, стійкі упередження і стереотипи, низьке залучення осіб із реальними управлінськими повноваженнями (зокрема керівництва ОВА та їх заступників). Також проблемою залишається відсутність системного аналізу потреб, що обмежує прикладну релевантність навчальних програм.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 1

- ▶ **Інституційна сталість і спадковість.** Першочергово — формування підвалин наступності (підготовка до передачі повноважень), нормативне й процедурне закріплення діяльності Апарату (функції, процеси, ролі), зменшення залежності від персоналії. Окремий пріоритет — посилення системного публічного інформування, регулярної звітності та прозорості (річні звіти як інструмент підзвітності й інституційної пам'яті), а також періодичної оцінки результативності інституції без прив'язки до конкретної особи.
- ▶ **Фінансування і бюджетна сталість.** Адвокація цільових бюджетних програм щонайменше для ключових напрямів (зокрема НПД 1325 та базових інструментів гендерної політики). Розробка типової моделі/шаблонів для обласного і місцевого рівнів (цільова програма/паспорт бюджетної програми) та методичних рекомендацій, які полегшують закладання коштів у бюджетні процеси ОВА/ОМС.
- ▶ **Локалізація політики і посилення роботи з громадами.** Зміщення фокусу на територіальні громади як ключовий рівень, де політика «матеріалізується» у послугах і практиках. Системна локалізація національних і міжнародних документів із адаптацією до місцевих повноважень і контексту, а також підтримка спроможностей місцевих акторів/координаторів, відповідальних за реалізацію.
- ▶ **Інклюзивність і партисипативність.** Послідовне просування гендерно-чутливого підходу з урахуванням досвіду війни та диференційованого впливу на різні групи (ветерани/ветеранки, ВПО, люди з інвалідністю, родини військових, ромські жінки, родини загиблих/зниклих безвісти тощо). Розвиток інклюзивних консультаційних форматів, залучення груп із обмеженим голосом до аналізу потреб, прийняття рішень та оцінювання впливу — особливо на локальному/регіональному рівнях.
- ▶ **Системний розвиток гендерних компетенцій.** Посилення підготовки експертів/експерток; нормативне закріплення обов'язковості навчання для держслужбовців та ОМС. Переорієнтація на очні, практично зорієнтовані формати, робота з цінностями й кейсами. Інтеграція гендерної чутливості у процедури добору та оцінювання персоналу. Оновлення змісту програм (хто навчає і як), розвиток підходу «рівний–рівному» через підготовку внутрішньої когорти тренерів із числа держслужбовців. Інтеграція гендерного компоненту як наскрізного елементу в усі програми підготовки/підвищення кваліфікації, а також формування компетентностей протягом усього освітнього циклу (від базової до вищої освіти, включно з розвитком профільних магістерських програм).

ЗАВДАННЯ 2.

УЧАСТЬ ВІДПОВІДНО ДО КОМПЕТЕНЦІЇ У КООРДИНАЦІЇ РОБОТИ МІНІСТЕРСТВ, ІНШИХ ЦЕНТРАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ

У 2018–2025 роках координаційна роль Урядової уповноваженої та Апарату стала одним із ключових елементів інституційного механізму гендерної політики. Сформовано поєднання вертикальної та горизонтальної координації через формальні інструменти (Комісія, міжвідомчі групи, протокольні рішення, офіційна комунікація) та мережеві формати (мережа радниць і радників, регулярні зустрічі, постійні канали взаємодії). Водночас ефективність механізму залишається нерівномірною між рівнями влади та суттєво залежить від ресурсної спроможності Апарату, нормативних важелів і управлінської позиції керівництва.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 2

- 01** **Інституційна архітектура координації суттєво посилилася.** Нормативне закріплення відповідальних осіб і процедур взаємодії перевело механізм гендерної політики з декларативного у більш операційний формат та створило базу інституційну логіку взаємодії між рівнями влади.
- 02** **Урядова уповноважена виконує функцію інтегратора політики:** забезпечує міжвідомчу узгодженість, поєднує міжнародні зобов'язання з національними рішеннями та надає методичну підтримку центральним органам виконавчої влади.
- 03** **Запущено формалізовані міжвідомчі інструменти координації.** Комісія з питань координації взаємодії органів виконавчої влади та міжвідомчі робочі формати стали ключовими механізмами узгодження позицій, моніторингу виконання рішень і координації в тематичних напрямках, зокрема у сфері відновлення.
- 04** **Активність Апарату Урядової уповноваженої та уповноважених осіб (координаторів) з гендерних питань часто виступає рушійною силою функціонування інституційного механізму.** Уповноважені особи (координатори) на рівні ОВА забезпечують реалізацію національних пріоритетів у регіональну практику та виступають операційною опорою механізму на місцях.
- 05** Сформовано горизонтальну професійну взаємодію через створення **Мережі радників та радниць з питань гендерної політики.** Регулярні зустрічі, робочі канали комунікації та навчальні формати сприяють синхронізації підходів і швидкому поширенню практик між регіонами та інституціями.
- 06** **Найбільш результативними є формалізовані (міжвідомчі робочі групи та комісії) та офлайн-формати.** Формати з чіткою процедурною рамкою забезпечують стабільніше залучення органів влади, тоді як безпосередня взаємодія підсилює довіру та якість координації.

КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 2

- 01 **Обмежені ресурсні та нормативні спроможності центрального рівня.** Дефіцит людських ресурсів і відсутність достатніх нормативних важелів знижують системність координації та не гарантують обов'язковості врахування рекомендацій.
- 02 **Слабка інституціоналізація на рівні громад.** Інтеграція гендерної тематики у ширші соціально-гуманітарні функції без окремих структур і рекомендаційний характер визначення відповідальних осіб призводять до нерівномірності реалізації та розривів у вертикалі координації.
- 03 **Вразливість інституту радників та радниць.** Нечіткість повноважень, процедур взаємодії та критеріїв відбору робить результативність ролі залежною від персоналій і управлінської волі.
- 04 **Формалізація без впливу на результат.** Частина консультативно-дорадчих органів функціонує формально, без реального впливу на політику та імплементацію рішень.
- 05 **Фрагментація та слабка міжсекторальна узгодженість.** Паралельність ініціатив і відсутність інтегрованої картини відповідальності між підрозділами та рівнями влади знижують стратегічну узгодженість.
- 06 **Залежність від людського фактора.** Ефективність координації значною мірою визначається позицією керівництва та індивідуальною мотивацією відповідальних осіб.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 2

- **Систематизація координації та спільне стратегічне бачення.** Розвиток інтегрованих форматів взаємодії, узгоджених дорожніх карт і чіткої архітектури ролей та відповідальності між рівнями влади.
- **Нормативне посилення статусу радників та радниць.** Уточнення повноважень, процедур підзвітності та мінімальних кваліфікаційних вимог для зниження залежності від персоналій.
- **Підтримка горизонтальної професійної мережі.** Розвиток стабільних платформ обміну практиками та професійної координації, зокрема в межах державної служби.
- **Посилення регіональної вертикалі.** Інституційне закріплення сталих точок контакту на рівні областей і визначення мінімальних стандартів організації гендерної роботи в ОВА та громадах.

ЗАВДАННЯ 3.

ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГУ ЩОДО ВРАХУВАННЯ КАБІНЕТОМ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ПІД ЧАС ПРИЙНЯТТЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

У 2018–2025 роках відбулося суттєве посилення процедурної інтеграції гендерного компоненту в урядовий нормотворчий цикл. Гендерно-правова експертиза та моніторинг проєктів актів Кабінету Міністрів набули системного характеру, були інституціоналізовані у регламентних процедурах і доповнені методичною базою. Водночас ефективність цих механізмів значною мірою залежить від ширшого політико-інституційного контексту, включно з парламентською динамікою, кадровою спроможністю органів влади та узгодженістю нормативної бази.

КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 3

- 01** | **Інституціоналізація гендерно-правової експертизи.** Після оновлення нормативної бази у 2018–2019 роках гендерно-правову експертизу інтегровано в процедури підготовки урядових актів. Встановлено обов'язкову оцінку впливу проєктів на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, впроваджено чек-листи та методичні рекомендації.
- 02** | **Системний моніторинг проєктів актів Кабінету Міністрів.** Апарат Урядової уповноваженої здійснює моніторинг усіх проєктів актів, що вносяться на розгляд Уряду. Щороку опрацьовується від 1 800 до понад 3 000 документів. Зменшення кількості зауважень при збереженні високого обсягу опрацьованих актів свідчить про поступове підвищення якості підготовки документів розробниками.
- 03** | **Перехід від реагування до превентивного впливу.** Залучення Апарату до робочих груп на етапі розробки, проведення стратегічних сесій та міжсекторальних консультацій дозволяє враховувати гендерний компонент до подання проєкту на розгляд Уряду, що підвищує якість нормативних рішень.
- 04** | **Розвиток аналітичної та методологічної бази.** Підготовка узагальнюючих матеріалів і видань щодо гендерної політики в нормативно-правових документах створила систематизований огляд еволюції законодавства та підтвердила наскрізний характер гендерної інтеграції у різні сфери державної політики.

КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 3

- 01 **Політична чутливість і парламентська динаміка.** Просування законодавчих ініціатив у сфері гендерної рівності ускладнюється поєднанням політизації термінології, конкуренції законодавчих пріоритетів у воєнний період та складності міжінституційних компромісів. Це уповільнює ухвалення навіть експертно підготовлених і узгоджених ініціатив.
- 02 **Несталість кадрової спроможності.** Плинність кадрів і дефіцит фахової експертизи в органах влади знижують сталість гендерно-правової експертизи та відтворюють типові прогалини у проектах актів. Якість інтеграції гендерного принципу часто залежить від наявності конкретних компетентних фахівців.
- 03 **Неузгодженість нормативної бази та слабкість механізмів правозастосування.** Суперечності й нечіткість окремих норм, а також недостатня конкретизація механізмів відповідальності створюють розрив між формальним закріпленням принципу рівності та його практичним застосуванням.
- 04 **Асиметрія між різними етапами нормотворення.** Гендерно-правова експертиза більш формалізована на урядовому етапі, тоді як на парламентському та президентському рівнях її інституціоналізація залишається обмеженою, що формує розрив у послідовності врахування гендерного компоненту.
- 05 **Ресурсні обмеження на місцях.** Рекомендаційний характер окремих рішень і кадрово-бюджетні обмеження органів влади зумовлюють нерівномірність спроможності впроваджувати вимоги гендерного підходу на різних рівнях управління.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 3

- **Операціоналізація принципу гендерної рівності.** Розроблення прикладних методичних матеріалів і роз'яснень для різних рівнів влади з чітким описом алгоритмів врахування принципу рівності у текстах нормативно-правових актів.
- **Модернізація нормативної бази, зокрема оновлення базового Закону.** Прийняття оновленої редакції Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» розглядається як ключовий крок для систематизації підходів і усунення наявних прогалин.
- **Посилення обов'язковості стандартів.** Перехід від рекомендаційних підходів до нормативно закріплених обов'язкових вимог, що забезпечують рівномірність впровадження гендерного підходу.

- ▶ **Інституційне розширення експертизи.** Посилення гендерно-правової експертизи на парламентському та президентському етапах нормотворення для забезпечення безперервності врахування гендерного принципу.
- ▶ **Інституціоналізація превентивних форматів роботи.** Закріплення практики стратегічних сесій та раннього міжвідомчого узгодження як регулярного елемента підготовки нормативних змін.

ЗАВДАННЯ 4.

УЧАСТЬ У ЗДІЙСНЕННІ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТРОМ УКРАЇНИ ПРЕДСТАВНИЦТВА КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ ЗУСТРІЧАХ І ФОРУМАХ

У 2018–2025 роках міжнародна діяльність Урядової уповноваженої трансформувалася від переважно імплементаційної участі у міжнародних механізмах до стратегічно-політичної ролі. Інституція забезпечує представництво України у ключових міжнародних структурах (ООН, Рада Європи, ОБСЄ тощо), координацію виконання міжнародних зобов'язань і інтеграцію міжнародних стандартів у національну політику. Після 2022 року міжнародний вимір набув додаткової ваги — як інструмент мобілізації підтримки України, адвокації відповідальності за воєнні злочини та просування гендерно-чутливого відновлення.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 4

- 01** **Інституціалізація міжнародного представництва.** Забезпечено системну участь у діяльності міжнародних структур (Комісія ООН зі статусу жінок, механізми Ради Європи, мережа «Жінки, мир, безпека»), підготовку національних звітів і виконання рекомендацій моніторингових органів, зокрема у межах CEDAW та Стамбульської конвенції.
- 02** **Гармонізація національного законодавства з міжнародними стандартами.** Сприяння ратифікації та імплементації міжнародних конвенцій (зокрема Стамбульської), співпраця з МОП щодо приведення трудового законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, взаємодія з GREVIO та іншими механізмами моніторингу.
- 03** **Міжнародна адвокація у контексті війни.** Після 2022 року міжнародні майданчики використовуються для адвокації відповідальності за СНПК, мобілізації підтримки та просування порядку денного «Жінки, мир, безпека». Підписання Рамкової програми співробітництва з ООН щодо протидії СНПК та надання допомоги постраждалим стало ключовим елементом цього напрямку.
- 04** **Інтеграція гендерного підходу у міжнародний порядок денний відновлення.** Гендерну рівність закріплено як принцип «краще, ніж було» (URC 2022), а на URC 2024 запущено Альянс з гендерно відповідального та інклюзивного відновлення України, що об'єднав міжнародних партнерів і синхронізується з національною Платформою забезпечення гендерного мейнстрімінгу та інклюзії у відновленні.

- 05** | **Інституційна «точка входу» для міжнародних партнерів.** Наявність визначеного державного суб'єкта спростила координацію міжнародної технічної та фінансової допомоги, зокрема через співголовання у Секторальній робочій групі «Гендерна рівність».
- 06** | **Формування впізнаваного міжнародного позиціонування.** Сформовано інституційний бренд, асоційований із послідовністю та експертністю у сфері гендерної рівності, що підсилює міжнародну суб'єктність України.

КЛЮЧОВІ ВИКЛИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ **ЗАВДАННЯ 4**

- 01** | **Обмежена видимість та фрагментарність сприйняття.** Міжнародна діяльність часто сприймається через окремі події без чітко артикульованої загальної рамки та стратегічного наративу, що знижує її видимість і системне розуміння.
- 02** | **Недостатньо завчасне стратегічне планування міжнародних процесів.** Підготовка до ключових міжнародних подій не завжди має завчасний і структурований характер, що обмежує потенціал синергії між державою та громадянським суспільством.
- 03** | **Недостатня інституціоналізація гендерного компоненту в євроінтеграції.** Існує ризик периферійного розміщення гендерної рівності у переговорному процесі щодо вступу до ЄС без чіткої структурованої інтеграції у секторальні політики.
- 04** | **Відсутність комплексної дорожньої карти імплементації міжнародних стандартів.** Потребує посилення формалізований підхід із визначенням необхідних законодавчих змін, відповідальних органів і механізмів моніторингу, щоб уникнути розриву між міжнародними зобов'язаннями та їх національною реалізацією.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ **ЗАВДАННЯ 4**

- **Стратегічне позиціонування у процесі європейської інтеграції.** Необхідне чітке закріплення ролі інституції у координації гендерного компоненту в переговорних рамках та реформах, пов'язаних із вступом до ЄС.
- **Посилення системності міжнародної адвокації.** Розвиток довгострокового стратегічного планування участі у міжнародних майданчиках із формуванням узгодженої державної позиції.
- **Використання міжнародних зобов'язань як інструменту внутрішньої адвокації.** Активніше застосування міжнародних стандартів для посилення внутрішніх реформ, зокрема у сфері гендерно-чутливого відновлення та інклюзивних політик.
- **Посилення символічного та історичного виміру міжнародного позиціонування.** Просування історичної тяглості українського жіночого руху та правозахисної традиції як елемента міжнародного іміджу України.

ЗАВДАННЯ 5.

СПІВПРАЦЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ З ПИТАНЬ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РІВНИХ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ВСІХ СФЕРАХ ЖИТТЯ СУСПІЛЬСТВА.

У 2018–2025 роках співпраця з громадянським суспільством сформувалася як один із найбільш сталих і результативних елементів реалізації державної гендерної політики. Взаємодія вийшла за межі епізодичних консультацій і набула ознак партнерської моделі, в якій громадянське суспільство виступає не лише виконавцем ініціатив, а й співтворцем політики, джерелом експертизи та інституційної пам'яті. Водночас ця модель значною мірою спирається на довіру та неформальні зв'язки, що створюють як гнучкість, так і певні структурні обмеження.

ОСНОВНІ ВИСНОВКИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 5

- 01** | **Інституціалізація регулярних форматів взаємодії.** Сформовано сталі робочі формати (наради, консультації, робочі групи), практику залучення громадських організацій до розробки нормативно-правових актів, стратегій та моніторингових процесів.
- 02** | **Запуск Національної платформи «Рівні права та можливості».** Платформа (2019) стала механізмом структурованого залучення громадянського суспільства до формування політики. У сфері відновлення додатковим інструментом виступає Консультативна панель громадянського суспільства при Платформі забезпечення гендерного мейнстримінгу та інклюзії у відновленні.
- 03** | **Партнерська модель, заснована на довірі та експертності.** Взаємодія переважно оцінюється як рівноправна та змістовна. Громадські організації відіграють ключову роль у просуванні складних тем (СНПК, «Жінки, мир, безпека»), формуванні порядку денного та напрацюванні експертних рішень.
- 04** | **Роль Українського Жіночого Фонду як інституційного посередника.** УЖФ забезпечує організаційний супровід окремих форматів взаємодії, підтримує сталі канали комунікації та посилює регіональний вимір співпраці, підвищуючи політичну вагу ініціатив на місцях.
- 05** | **Гнучкість форматів співпраці.** Поєднання формалізованих механізмів (меморандуми, платформи) та неформальних практик дозволяє швидко реагувати на нові виклики та підтримувати динамічний діалог.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ 5

- 01 **Обмежена інституційна спроможність Апарату.** Обмежені кадрові та організаційні ресурси ускладнюють своєчасну комунікацію та первинний «вхід» для нових партнерів, зокрема регіональних ініціатив і міжнародних акторів.
- 02 **Асиметричний доступ до взаємодії.** Координаційні формати більш доступні для організацій із попереднім досвідом співпраці, що створює нерівномірність залучення нових або регіональних акторів.
- 03 **Нерівномірна структурованість тематик.** Моделі координації, подібні до формату «Жінки, мир, безпека», залишаються радше винятком і не завжди відтворюються в інших сферах, зокрема у політиках відновлення.
- 04 **Обмежена формалізація процедур.** Гнучкість партнерської моделі супроводжується низькою передбачуваністю для нових стейкхолдерів і ускладнює довгострокове стратегічне планування.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ РОБОТИ ДЛЯ БІЛЬШ ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ З ГРОМАДЯНСЬКИМ СУСПІЛЬСТВОМ

- Підвищення прозорості та передбачуваності взаємодії. Чіткіші правила залучення, відкриті критерії участі та баланс регіонального представництва.
- Розширення кола партнерств. Активніше залучення нових, регіональних та секторних акторів поза межами усталених мереж.
- Розвиток тематичних експертних форматів. Поглиблення секторної співпраці для роботи з конкретними політиками та реформами.
- Посилення синергії з міжнародними партнерами. Більш проактивна лідерська роль у формуванні порядку денного та координації міжнародної підтримки у співпраці з громадянським суспільством.

